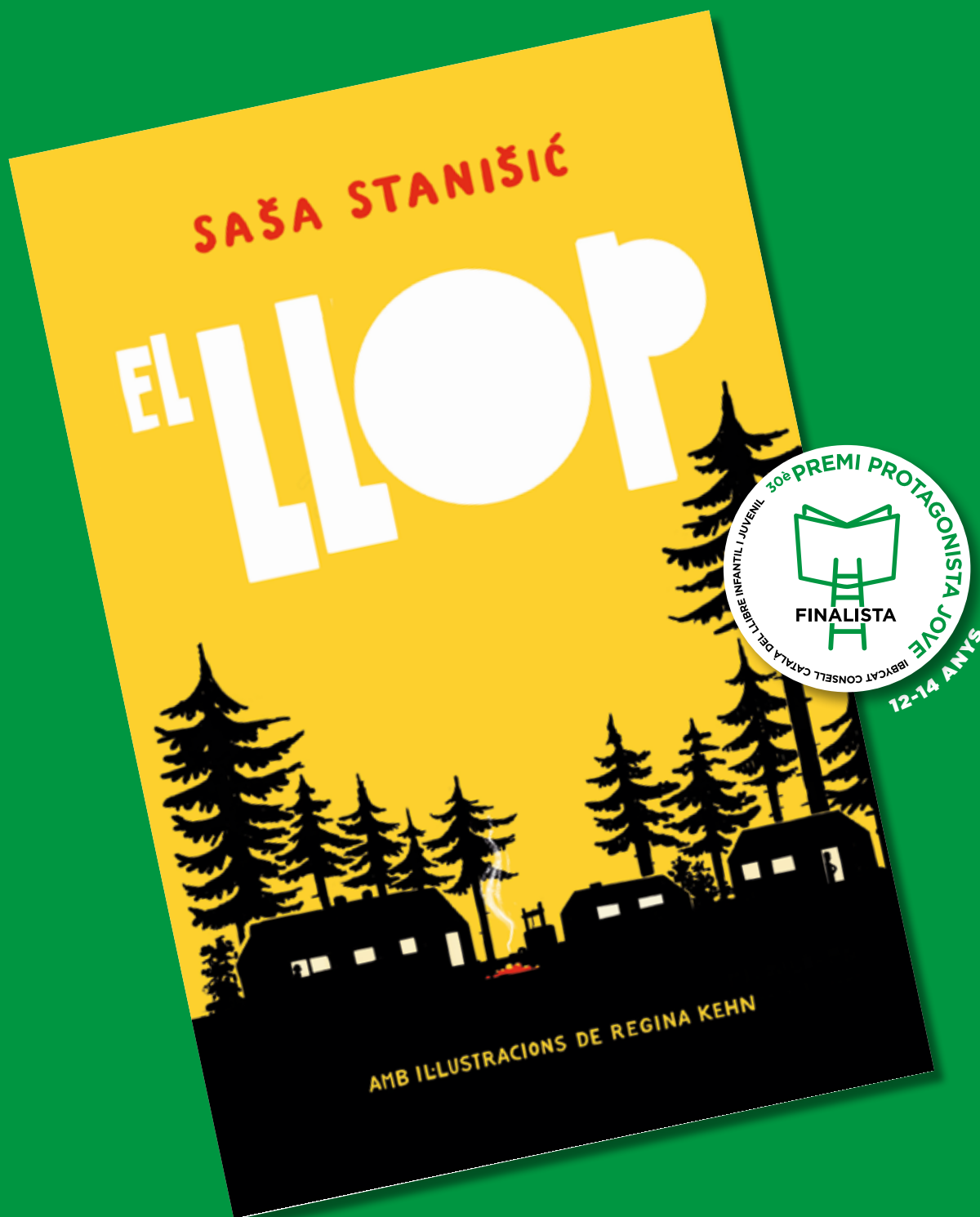

30è Premi Protagonista Jove

El llop

Guia de lectura a càrrec de Veri Pena

Fitxa

Títol: El llop

Autor: Sasa Stanisic

Il·lustradora: Regina Kehn

Traductora: Cristina Sala Pujol

Lloc d'edició: Barcelona

Editorial: L'Altra

ISBN: 978-84-128062-5-5

Resum

Per al protagonista d'aquesta història la natura és sinònim de patiment. No li agrada el bosc, ni les bestioles que hi viuen, ni l'activitat física, i l'únic que vol és llegir i que el deixin tranquil. Així que, quan la seva mare l'apunta a uns campaments d'estiu en contra de la seva voluntat, està decidit a no participar en les activitats del grup.

Però li toca compartir habitació amb en Jörg i de seguida s'adona que els abusadors de la classe no el deixen tranquil. Davant la indiferència dels altres companys i dels monitors, el nostre protagonista observa i acompanya en Jörg.

Què és aquest llop d'ulls grocs que se li apareix en somnis? És tan dèbil com sembla, en Jörg?

Autors

Sasa Stanisic va néixer a Visegrad (Iugoslàvia), fill de mare bosniana i pare serbi. A la primavera de 1992, va fugir amb la seva família a Alemanya com a refugiat de la guerra de Bòsnia. Des de llavors viu en aquest país, on es va llicenciar en estudis eslaus i en alemany com a segona llengua.

Els seus llibres han estat traduïts a més de trenta idiomes i ha rebut nombrosos premis.

Actualment viu a Hamburg.

Regina Kehn va néixer a Hamburg i va estudiar il·lustració a la Universitat de Ciències Aplicades. Treballa com a il·lustradora autònoma per a diverses editorials i revistes i ha rebut nombrosos premis pel seu treball.

Per a més informació:

<https://www.reginakehr.de/>

Alguns elements interessants de l'obra

Narrador

El llibre està escrit en **primera persona**, coneixem la història des del seu punt de vista. En moltes ocasions interpel·la el lector:

Pàgina 13

«Una vegada van fer una enquesta a mil persones preguntant-los què els agradaria que s'extingís, si ho poguessin decidir, i a veure si endevines en quina posició va acabar el mosquit?
Correcte»

Li seguim el fil del pensament, a vegades amb salts en el discurs o idees que sorgeixen espontàniament:

Pàgina 27

«L'herba és molt més alta que a les fotos: ja sento com les paparres fan espetegar la llengua. Les cabanes de fusta dormiten amb aire indiferent [...] fins i tot les teranyines pengen lànguides com filagarses. Quan ens veuen arribar, giren els ulls en blanc.
Les paparres tenen llengua?»

Utilitza un llenguatge subtil i moltes comparacions:

Pàgina 41

«En Jörg té les orelles més orgulloses de l'univers»

Personatges

L'obra té dos protagonistes principals, el narrador i en Jörg, però és una novel·la coral en la qual apareixen altres personatges importants.

En **Kemi** (del qual no sabrem el nom fins al final del llibre) és el protagonista i narrador. És un nen urbanita que ha anat als campaments forçat per la seva mare, amb qui té una molt bona relació de confiança.

És un nen peculiar amb interessos diferents de la resta de companys:

Pàgina 29

«Els de la meua classe em coneixen prou bé per no fer-me ni cas. D'això se'n diu reputació. Tinc la reputació de queixar-me de tot i de no tenir mai

ganes de fer res. Però ni una cosa ni l'altra no són veritat. Només em queixo de les absurditats, i d'absurditats n'hi ha un fotimer. I gairebé sempre tinc ganes de llegir un llibre o de parlar sobre la borsa, dues coses que gairebé només es poden fer amb adults.»

No és gens competitiu i veu els jocs amb premi com una mena de suborn, no té por d'estar sol i té un món interior molt ric:

Pàgina 73

«—Sempre que ens suborneu hem de fer alguna estupidesa —dic.»

Pàgina 51

«Tot i això, continuo caminant i, de sobte, tot em sembla meravellós: els arbres remoregen, un rierol murmura alegrement i jo em faig amic d'uns cérvols. Juguem una partida de FIFA a l'Xbox i tots els cérvols volen jugar amb el Bayern de Múnic i penso: oi tant, només faltaria, i deixo guanyar en Dietmar, el cérvol líder.»

Durant el desenvolupament de la història anem veient l'evolució d'en Kemi. És capaç de veure les injustícies i vexacions que afecten en Jörg, però al principi la por el paralitza a l'hora d'actuar i de rebel·lar-s'hi en contra; al final, tanmateix, i gràcies a la seva pròpia evolució i a l'ajut d'altres personatges, com el cuiner, aconsegueix actuar.

En **Jörg** és l'altre protagonista, també és un nen peculiar. Viu sol amb el seu pare, amb qui fa moltes activitats a la natura, i està encantat d'anar als campaments, però un grup de companys li fan la vida impossible. En Jörg està acostumat al mal tracte a l'escola i hi respon amb una certa fortalesa de caràcter. Tot i que li passen coses que l'afecten molt emocionalment, la seva actitud és serena i sorprenent de vegades:

Pàgina 82

«A la terra humida de davant de la cabana, algú hi ha dibuixat un ninot de pal immens amb unes orelles encara més immenses.»

Pàgina 87

«En Jörg dibuixa en Jörg damunt del Jörg de pal... Ara és el torn de la cara, els ulls, el nas, la boca d'en Jörg. Els cabells no triguen a ser clavats als seus de veritat. Ni tan sols es descuida del floc de cabells rebel... En Jörg deixa les orelles per al final. O no.»

«No corregeix les orelles. Les deixa tal com són, enormes, senzilles i planes. No fan joc amb la resta. Es veuen infantils, comparades amb tot el que ha dibuixat en Jörg.»

Té un punt venjatiu que sorprèn, no sabem del tot què passa quan en Jörg i en Marko van a fer escalada junts, però clarament en Jörg vol venjar-se del que ha hagut de patir i vol fer-ho en solitari, no li calen testimonis ni el reconeixement de la resta del grup:

Pàgina 121

«—Tu també te'n pots anar. Ho tinc tot controlat.»

Pàgina 125

«Què deu haver passat entre ells? M'encantaria preguntar-ho a en Jörg ara mateix, però no el vull molestar. Saps què vull dir? De vegades només et cal veure el clatell d'algú per saber que l'únic que vol és que el deixin tranquil.»

El llop és la representació de les pors i les frustracions dels dos protagonistes. Durant tot el llibre tenim una sensació ambigua entre el que els personatges ens expliquen sobre ell i les il·lustracions. D'una banda, és un element que atemoreix els nois quan apareix en els seus somnis, però si analitzem les il·lustracions sembla més aviat una figura cuidadora, que els abraça:

Pàgina 156

«El llop només et mira! Et mira amb els ulls grossos! Amb aquests ulls ho pot veure tot! De vegades s'acosta tant que li pots olorar les dents! I... T'ho podria prendre tot! Tot! És veloç. Però tu no. És fort. Tu no. És salvatge, és un llop. I vol alguna

cosa de tu, però què vol? Vol que et defensis? Com et pots defensar d'uns ulls i d'unes dents tan feroços? Com?»

En **Marko** i els **bessons Dreschke** són el grup de nois que fan la vida impossible a en Jörg. Van sempre en grup i aprofiten qualsevol moment per vexar-lo:

Pàgina 41

«Ells van a tot arreu en grup. No toleren que algú estigui sol i sigui feliç. Ja els està bé que estigui sol; el que no suporten és veure'l content. Així, doncs, pertorben la seva solitud i li fan passar una mala estona.»

La **mare d'en Kemi** i el **pare d'en Jörg** hi apareixen només com a referents. No intervenen gaire en la història, però és important conèixer-los per comprendre millor el caràcter dels protagonistes. Tots dos tenen molt bona relació amb els seus fills i fan activitats compartides que els agraden, això dona estabilitat i confiança als infants.

Els monitors segueixen els estereotips dels joves que es dediquen a aquesta feina. No comprenen l'actitud del protagonista i no donen importància als conflictes que hi ha entre els joves del campament:

Pàgina 71

«Li pregunto què li han dit els monitors.
—Que primer hem d'intentar resoldre els conflictes nosaltres —respon— abans d'acudir a ells»

Pàgina 124

«En Pietrisch té un pla gloriós.
—D'acord —diu—, doncs esperarem una mica més.»

El cuiner és un home que pel seu aspecte físic podria fer por, però és l'únic adult que realment s'adona de tot el que passa i intenta posar-hi remei. Es preocupa pels nois i aconsegueix que li facin confiança:

Pàgina 154

«El cuiner el segueix, és un cuiner preocupat. Quan s'asseu amb nosaltres, el banc gemega sota seu i l'aire brunzeix quan diu:
—Ha arribat l'hora de confessar. Què us passa?»

Espai i temps

La història se situa en un bosc de Brandenburg durant una setmana de campaments d'estiu. El bosc és un lloc hostil per al protagonista, la natura l'incomoda enormement i no suporta la idea de compartir espais amb els companys:

Pàgina 13

«A mi els arbres només m'agraden convertits en armari.»

Pàgina 32

«Tan aviat com hi vagi la primera persona, les rajoles quedaran plenes de taques. Taque grises i llepissoses. Aviat hi haurà paper de vàter enganxat a terra i a les parets i els desguassos quedaran tots embussats de cabells. Fins i tot sé quina olor farà, a tot estirar, demà passat: i no serà gaire agradable! Aquesta és la naturalesa de les dutxes i els lavabos de la naturalesa. I és un infern. És un autèntic infern dutxar-s'hi, i em nego a rentar-me les dents o rentar els plats mentre algú altre pixa.»

Gènere

El llop és una **novel·la realista** tot i que en algun moment hi apareixen alguns elements imaginaris com a metàfora o representació dels sentiments dels personatges.

Tots els personatges humans i l'escenari són completament realistes, però hi trobem també **el llop** que apareix en els somnis d'en Kemi i en Jörg i que dona títol al llibre; i **el cérvol** que el protagonista imagina en alguns moments de la història. Podríem considerar que aquests dos elements donen un toc de fantasia a l'obra.

Tema

El tema bàsic de la novel·la és el **bullying**, però tracta sobretot de l'actitud de les persones que són testimonis de l'assetjament i de la seva reacció davant del problema.

Troblem diferents maneres de reaccionar davant de la situació:

El protagonista, que calla per por, però sempre està pendent que no facin mal a en Jörg.

La Benisha, que demana ajuda als monitors.

Els monitors, que al principi minimitzen la importància del problema i que només al final sembla que intenten posar-hi remei.

El cuiner o la senyora Tribeska, que tot ho observen i que decideixen intervenir-hi activament.

És molt interessant la reflexió que en Kemi fa sobre qui és el culpable del bullying:

Pàgines 111-112

«I, mentre camino pel bosc, també vull dir una altra cosa, perquè és important; no és culpa d'en Jörg que li prenguin el pèl, que li facin la guitza i que potser ara mateix estigui a punt de caure d'un arbre. És culpa dels que li prenen el pèl, dels imbècils que li fan la guitza i que el fan caure dels arbres.»

Les il·lustracions

Les il·lustracions utilitzen només el negre i el groc. Són realistes i, en general, no afegeixen informació al relat, només acompanyen el text, si bé és cert que ajuden a crear l'atmosfera en què es desenvolupa la història.

Les il·lustracions dels personatges són molt expressives i ajuden a comprendre com se senten en aquell moment.

Possibles propostes per a una presentació suggerent de l'obra i la seva mediació:

ABANS

Observem la coberta i la portada: el llop serà el protagonista? Us sembla perillós?

Podem llegir els títols dels capítols que apareixen al sumari i fer hipòtesis sobre l'argument de la història a partir de la informació que en traiem.

DURANT

Si feu una lectura conjunta podeu anar comentant si vosaltres prendríeu les mateixes decisions que prenen els personatges o actuaríeu diferent davant una situació semblant:

Pàgina 71

«De tots els que ho veiem, ningú no diu res. Jo també callo. Callo enrabiat, però això mai no ha servit de res. La Benisha s'aixeca i se'n va cap a la taula dels monitors.»

O respondre les preguntes que el narrador dirigeix directament al lector o a altres personatges:

Pàgina 120

«Quin és el teu so preferit?»

Pàgina 167

«Paro de llegir perquè vull que la seva història acabi bé. I la nostra història, com acaba?»

DESPRÉS

Parlem del paper del llop. Va apareixent en diferents il·lustracions i descripcions al llarg de tot el llibre, és un personatge canviant. Podem analitzar si ens ha semblat un personatge amenaçador:

Pàgina 156

«El llop només et mira! Amb aquests ulls ho pot veure tot! De vegades s'acosta tant que li pots olorar les dents! I... T'ho podria prendre tot! Tot!»

O acollidor i cuidador:

Pàgina 170

«Més tard, ja a la cabana, aquesta mateixa nit: el llop rasca la porta. En Jörg s'aixeca i el deixa passar. El llop s'estira al costat del llit i vetlla per nosaltres»

Observem les il·lustracions en què apareix el llop al llarg del llibre; ens sembla un personatge amenaçador o són ambigües?. Busquem les pàgines 154, 156 i 159: és tan esfereïdor a les imatges com a les descripcions dels somnis dels protagonistes?

Juguem a buscar paral·lelismes amb altres obres que tracten el tema del bullying:

Invisible, d'Eloy Moreno

Podem comparar els personatges de les dues novel·les. En totes dues hi trobem companys o amics del protagonista que veuen el que està passant però tenen por de donar l'alerta.

També hi trobem un personatge adult que lluita contra l'abús. El cuiner d'*El llop* es pot comparar amb la professora de literatura d'*Invisible*? El drac que porta tatuat a l'esquena la professora, el podem comparar amb el llop que apareix als somnis dels protagonistes d'*El llop*?

Wonder, de R. J. Palacio

Podem comparar el to de la narració de les dues obres. Malgrat tractar un tema tan dur com el bullying, totes dues ho fan en primera persona, amb un llenguatge molt àgil i un to desenfadat. Podem analitzar també les característiques dels personatges que són víctimes de l'assetjament. A *El llop* a priori en Jörg no té cap característica física que el faci «diferent»; per contraposició, l'August té una malaltia que li deforma la cara i que el fa «estrany». També podem debatre si aquestes diferències són el motiu que porta els companys a maltractar-los o el bullying no té motiu.

Preguntes especials

- Què us ha semblat el ritme del relat? Us ha enganxat? Se us ha fet lent?
- Us ha agradat el to en què està escrit? Us ha divertit? Us ha fet patir?
- Us heu trobat mai amb alguna situació semblant? Com han reaccionat els adults? I vosaltres, què heu fet?
- Si parlem dels personatges, què en penseu? Tot i que n'apareixen molts, us ha estat fàcil imaginar-los? Creieu que estan ben definits?
- Creieu que en Kemi i en Jörg continuaran sent amics?
- Al principi del llibre hi ha una descripció de tots els monitors. S'han comportat com esperàveu? Us han sorprès les seves decisions?
- Us sentiu identificats amb algun personatge?
- Creieu que el títol està ben trobat? L'hauríeu canviat per un altre? Quin?
- Per què creieu que la il·lustradora utilitza el color groc?
- Les descripcions de sons i olors us han ajudat a entrar en la història?

Pàgina 80

«Tan aviat com tanco els ulls, sento el raspar d'unes urpes al terra de fusta, un grunyit misteriós...»

Pàgina 30

«... i les rastes fan la mateixa olor que les fulles a la tardor quan ja fa temps que han caigut.»

Referències, materials complementaris

Teniu una altra guia de lectura elaborada per l'editorial a:

<https://laltratribu.cat/wp-content/uploads/2024/10/Guia-ElIlop.pdf>